

موسسه لغت‌نامه دهخدا
و مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی

خواندن و درک مطلب فارسی

ویژه‌ی زبان آموزان غیرایرانی

دوره میانی

فاطمه جعفری

اعظم السادات نوابی

Loghatnameh Dehkoda
Institute
International Center
for Persian Studies
ICPS

Reading Comprehension

For learners of Farsi as a foreign language

(Intermediate)

Fatemeh Jafari
Azamossadat Navvabi

ISBN: 978-964-03-9705-3

خواندن و درک مطلب فارسی

ویژه‌ی زبان‌آموزان غیر ایرانی دوره‌ی میانی

فاطمه جعفری (عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره))
اعظم السادات نوابی

سرشناسه: جعفری، فاطمه، ۱۳۵۲-

عنوان و نام پدیدآور: خواندن و درک مطلب فارسی: ویژه زبان آموزان غیرایرانی (دوره میانی)/فاطمه جعفری - اعظم السادات نوابی.
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه لغت نامه دهخدا: مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۱۹ ص.: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)؛ ۲۲×۲۹ س. م. + یک لوح فشرده.
شابک: ۲۰۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۰۳-۹۷۰۵۳

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: عنوان دیگر: خواندن و درک مطلب فارسی (دوره میانی).

موضوع: فارسی - کتاب های درسی برای خارجیان

موضوع: فارسی - دستور - راهنمای آموزشی - خارجیان

شناسه افزوده: نوابی، اعظم السادات، ۱۳۵۱-

شناسه افزوده: مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی

شناسه افزوده: International Center for Persian Studies

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۹۷۰/ج۷ PIR/۲۸۲۷

رده بندی دیویی: ۸۴۴/۲۴

شماره کتاب شناسی ملی: ۳۶۲۴۵۸۹

خواندن و درک مطلب فارسی (دوره میانی)

تألیف: فاطمه جعفری - اعظم السادات نوابی

ناشر: مؤسسه لغت نامه دهخدا و مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی

نوبت چاپ: دوم / ۱۳۹۶

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۳-۹۷۰۵۳

قیمت: ۲۰۰،۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان ولی عصر، بالاتر از خیابان پسیان، مؤسسه لغتنامه دهخدا

و مرکز بین المللی آموزش زبان فارسی دانشگاه تهران

تلفن: ۲۲۷۱۸۰۷۳ - ۲۲۷۱۷۱۲۰

وب سایت: icps.ut.ac.ir

پست الکترونیک: icps@ut.ac.ir

«کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری و جز اینها برای ناشر محفوظ است»

بسمه تعالی

بیش از دو دهه از تاریخ آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان در مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی وابسته به مؤسسه لغت‌نامه دهخدا می‌گذرد و در اثنای این مدت نسبتاً طولانی، تدریس زبان فارسی بر اساس درس‌نامه‌های مدرسین دلسوز و فعال این مرکز که به مرور زمان و با کسب تجربه و دانش نظری و نیاز زبان‌آموزان تهیه و تدوین نموده‌اند، ادامه داشته و دارد. اگرچه اساتید و علاقمندان زبان فارسی با همتی و صف‌ناپذیر دست به تألیف کتب آموزشی مورد نیاز این حوزه زده‌اند و هم‌اکنون آثار قابل توجهی در دسترس زبان‌آموزان هست، ولی با عنایت به دستاوردهای تحقیقات زبان‌شناسی نظری و عملی کاستی‌هایی در آثار منتشرشده به چشم می‌خورد. در این بین مدرسان فعال و زبان‌آموزان مشتاق نیز در حین فراگیری زبان با آن نواقص دست و پنجه نرم می‌کنند. تجربه‌ی بیست‌ساله‌ی مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی و گفتگوهای زیاد با اهل فن، ما را بر آن داشت که از تجارب گذشته و حال استفاده کنیم و یک دوره کتب آموزشی مناسب، تدوین و تهیه نماییم. خوشبختانه از بین مدرسین مرکز دهخدا سرکارخانم فاطمه جعفری دو جلد کتاب «دستور کاربردی» تدوین کرد. این دو جلد کتاب توسط مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی چاپ گردید و در اختیار زبان‌آموزان قرار گرفت. متعاقباً بر اساس روال فوق‌الذکر کتاب حاضر، جلد دوم از مجموعه سه جلدی کتاب‌های «خواندن و درک مطلب فارسی» توسط مشارالیه‌ها و خانم اعظم‌السادات نوابی آماده شد و توسط این مرکز چاپ و منتشر می‌گردد. به امید آنکه علاقمندان غیر ایرانی زبان و ادبیات فارسی از آن بهره کافی ببرند.

علی افخمی

رئیس مرکز بین‌المللی آموزش زبان فارسی

پیشگفتار

درک مطلب و خواندن یکی از مهارت‌های ادراکی و دریافتی است که در آن زبان‌آموز باید علائم نوشتاری یعنی حرف‌ها، واژه‌ها و جمله‌ها را بازشناسد و معنا و پیامی را که از هم‌نشینی این عناصر به دست می‌آید، درک کند. مهارت خواندن علاوه بر تلفظ صحیح کلمه و آهنگ درست جمله، مستلزم دریافت معنی و درک مطلب مفاهیم موجود در متن است.

کمبود منابع آموزش زبان فارسی و گاه کاربردی نبودن منابع موجود، نگارندگان مجموعه کتاب‌های خواندن و درک مطلب فارسی را بر آن داشت تا با استفاده از تجربه‌ی سال‌های تدریس خود و با توجه به نیازهای موجود زبان‌آموزان غیرفارسی‌زبان، دست به تهیه و تدوین مجموعه‌ی حاضر بزنند.

مجموعه‌ی کتاب‌های خواندن و درک مطلب شامل سه دوره‌ی مقدماتی، میانی و پیشرفته است. کتاب حاضر شامل هجده متن با موضوعات متنوع برای تقویت مهارت خواندن و درک مطلب در سطح میانی است. در انتخاب متن‌ها سعی شده از آسان به دشوار پیش‌رفته و موضوع‌ها با توجه به نیازهای اجتماعی و فرهنگی زبان‌آموز در ارتباط با جامعه فارسی‌زبان امروزی انتخاب شوند. در این راستا واژگان انتخابی هر متن متناسب با نیازهای زبانی زبان‌آموزان هستند. همچنین سعی شده است در انتخاب و آموزش مباحث دستوری، به نیاز زبان‌آموزان توجه شود و از مباحث ساده به پیچیده‌تر پیش برویم.

مخاطب این کتاب زبان‌آموزانی هستند که حدود ۲۵۰ ساعت از یک دوره‌ی زبان‌آموزی را طی کرده و قادرند مفاهیم نسبتاً پیچیده را درک کنند. همچنین اطلاعات دستوری آنها باید در حدی باشد که بتوانند جمله‌های مرکب را بخوانند و خود نیز قادر به تولید جمله‌های نسبتاً پیچیده باشند.

ساختار کلی کتاب

پرسش‌های پیش از خواندن: پیش از شروع متن درس در رابطه با موضوع مورد نظر سؤالاتی مطرح شده که باعث آشنایی زبان‌آموز با متن درس و واژگان به‌کاررفته در آن خواهد شد. واژه‌های جدید: بعد از پرسش‌های پیش از خواندن، در بخش واژه‌های جدید، زبان‌آموزان

با واژه‌های جدید متن آشنا شده و برای خواندن متن آماده می‌شوند. گاه ممکن است به طور مستقل واژه‌ها چند معنی متفاوت داشته باشند، اما زمانی که زبان آموز در بافت متن با آنها رو به رو می‌شود، با توجه به بافت و جایگاه کلمه در متن باید معنی اصلی را حدس زده و قادر به درک معنی و کاربرد آن شود.

متن درس: همان طور که اشاره شد، متن درس‌ها بر اساس نیازهای موقعیتی و عمومی زبان آموزان انتخاب شده و سعی شده از متن‌هایی با موضوع‌های عمومی استفاده شود، تا زبان آموزان با واژگان خاص آن موضوع‌ها به شکل کاربردی آشنا شوند.

تمرین‌های درک مطلب: این تمرین‌ها درباره‌ی درک مطلب و مفاهیم کلی متن پرسش‌هایی را مطرح می‌کنند و زبان آموز با مراجعه به متن قادر خواهد بود به آن پرسش‌ها پاسخ دهد. تمرین واژگان: این بخش شامل تمرین‌هایی است که توسط آنها زبان آموز به تمرین واژگان پرداخته و با کاربرد مناسب آنها در بافت‌های مختلف آشنا می‌شود. لازم به ذکر است تکرار واژگان جدید به صورت‌های مختلف و در تمرین‌های گوناگون، اثر مثبتی در یادگیری زبان آموزان خواهند داشت.

خواندن بیشتر: بعد از تمرین‌ها یک بخش تکمیلی با عنوان «خواندن بیشتر» در نظر گرفته شده است. این بخش نسبت به متن اصلی بار فرهنگی بیشتری دارد و موضوعات آن شامل افسانه‌ها، زندگی روزمره، جشن‌ها و بعضی از آیین‌های جامعه فرهنگی - زبانی ایرانی است. در بیشتر موارد سعی شده است متن‌های «خواندن بیشتر» در ارتباط با متن اصلی بوده و دایره واژگانی زبان آموزان را در ارتباط با موضوع درس گسترده‌تر کند.

گفتنی است در این کتاب با توجه به هدف آن، یعنی تقویت مهارت خواندن از پرداختن به مباحث دستوری اجتناب شده و فقط به تمرین‌هایی در مورد فعل مرکب و جایگزینی فعل‌ها با توجه به زمان جمله اکتفا شده است.

مرور: بعد از هر شش درس تمرینات مرور به منظور مرور و تکرار درس‌های قبلی در نظر گرفته شده‌اند. این تمرین‌ها شامل دو بخش بوده و خلاصه‌ای از واژگان و مطالب آموخته شده در شش درس قبلی را ارائه می‌کند.

سایر ویژگی‌های مجموعه کتاب‌های خواندن علاوه بر مطالب یادشده‌ی بالا کتاب حاضر ویژگی‌های دیگری نیز دارد که به آنها اشاره می‌شود:

۱. مجموعه‌ی کتاب‌های خواندن دارای لوح فشرده‌ی صوتی هستند، چرا که بدون شک زبان‌آموزان برای تمرین بیشتر و آشنایی با آهنگ و تلفظ زبان فارسی به مرجعی شنیداری نیاز دارند.

۲. این مجموعه کتاب‌ها مصور بوده و عکس‌هایی که برای درس‌ها انتخاب شده‌اند، به انتقال بار فرهنگی-معنایی درس‌ها کمک شایانی می‌کنند. استفاده از تصویر برای درس‌ها بسیار مهم و قابل توجه است، چرا که نه تنها باعث جذابیت بیشتر درس‌ها می‌شود، بلکه گاه نقشی بسیار تعیین‌کننده در انتقال بار معنایی مطلب مورد نظر دارد. به عنوان مثال، در درس‌هایی که از آداب و رسوم و آیین‌های ایرانی صحبت می‌شود، گاه بدون ارجاع به عکسی از آن آیین‌ها زبان‌آموزان قادر به درک عمق پیام درس‌ها نخواهند شد.

۳. در بخش نهایی کتاب، فهرستی از افعال موجود در کتاب ارائه شده که همراه با معنی انگلیسی‌شان آورده شده‌اند.

در پایان اضافه می‌شود نگارندگان این مجموعه کتاب‌ها مشتاقانه علاقمند به استفاده از راهنمایی‌های استادان و مدرسین محترم آموزش زبان فارسی هستند تا در جهت بهبود کیفیت این مجموعه در چاپ‌های بعدی آنها را یاری دهند.

فاطمه جعفری- اعظم‌السادات نوابی

تشکر و قدردانی

از مسئولین مؤسسه‌ی دهخدا تشکر و قدردانی می‌نماییم، کسانی که با درک نیاز به منابع آموزشی مفید، مشوق نگارندگان این مجموعه کتاب‌ها بودند. از جناب آقای دکتر افخمی، به خاطر حمایت از چاپ این مجموعه‌ها تشکر می‌نماییم. همین طور از جناب آقای دکتر درزی و معاونان محترم جناب آقای پهلوانی و آقای دکتر علوی به خاطر کمک‌هایشان تشکر و قدردانی می‌کنیم.

تشکر ویژه داریم از جناب آقای دکتر ایرج شهبازی که داوری این مجموعه کتاب‌ها را بر عهده داشتند و با راهنمایی‌های خود، مؤلفین این مجموعه را مورد امتنان قرار دادند.

مؤلفین این مجموعه کتاب‌ها از استادان و مدرسان زبان فارسی مؤسسه‌ی دهخدا به خصوص خانم‌ها زهرا ملکشاهی، راضیه احمدی، مریم خلیل‌خانه، فاطمه مهدیان، نگار ایل‌غمی و ندا نفیسی به دلیل ارائه‌ی نظراتشان نیز تشکر و قدردانی می‌نمایند.

فهرست

۹	همسایه	درس اوّل
۱۷	لباس در ایران باستان	درس دوّم
۲۵	چه صورتی زیباست؟	درس سوّم
۳۳	منطق یا احساس	درس چهارم
۴۱	بیماری دنیای مُدرن	درس پنجم
۴۹	قدرتِ اراده	درس ششم
۵۷		مرور یک
۶۱	حلقه‌ی گمشده	درس هفتم
۶۹	زبانِ بدن	درس هشتم
۷۷	آموزش	درس نهم
۸۵	صنعت	درس دهم
۹۳	رنگین کمان خرافات در کشورهای مختلف	درس یازدهم
۱۰۱	فرهنگ و تعارف	درس دوازدهم
۱۰۹		مرور دو
۱۱۳	انرژی	درس سیزدهم
۱۲۱	سالارهای جدید خانواده	درس چهاردهم
۱۲۹	حمل و نقل	درس پانزدهم
۱۳۷	سینما	درس شانزدهم
۱۴۵	محیط زیست	درس هفدهم
۱۵۳	زندگی الکترونیکی	درس هجدهم
۱۶۱		مرور سه
۱۶۴		مصدرها
۱۷۵		واژه‌نامه

همسایه

پرسش‌های پیش از خواندن

۱. همسایه چه کسی است؟
۲. رابطه‌ی همسایه‌ها با هم در کشور شما چگونه است؟
۳. چرا در بعضی از کشورها رابطه‌ی همسایه‌ها با هم خوب است؟
۴. آیا شما دوست دارید با همسایه‌هایتان رفت‌وآمد داشته باشید؟
۵. به نظر شما همسایه‌ی خوب چه ویژگی‌هایی دارد؟

واژه‌های جدید

آرام گرفتن	به فکر بودن	خندان	شسته
آرنج	تعریف کردن	خوراندن	شیر دست‌شویی
آویزان بودن / کردن	پُر نور	خیره شدن	طناب
اُتو	پَس زدن	دَعوا کردن	قَفَسه
احساس کردن	تَکیه دادن	راحتی	گُذراندن
آدا	جیغ و داد کردن	رَخْت	گریاندن
از جا پَریدن	جمع کردن	رسیدن	مُشابه
انداختن	چَنار	سَبَد	میز تحریر
باریک	چیدَن	سیگار آتش زدن	نامعلوم

همسایه

من زنِ همسایه‌ی رو به رو را نمی‌شناسم، اما هر روز از پنجره‌ی آشپزخانه‌ام او را در آشپزخانه و حیاطِ خانه‌اش می‌بینم. صبح‌ها رخت‌های شسته را به حیاط می‌آورد و روی طنابِ درازی می‌اندازد که بینِ دو درختِ چنارِ پیر آویزان است. بعد به آشپزخانه می‌رود و ناهار درست می‌کند. همان وقت‌ها من هم در آشپزخانه‌ام غذایی را آماده می‌کنم. با فاصله‌ی کوچکی باریک و حیاطی کوچک کارهای مشابهی انجام می‌دهیم.

ظهر، شوهرِ همسایه‌ام از سرِ کار و بچه‌اش از مدرسه به خانه می‌آیند. زنِ همسایه میزِ ناهار را در آشپزخانه می‌چیند. شوهرش با بچه، بازی می‌کند. زنِ همسایه غذا را می‌کشد. بچه بشقابش را پس می‌زند و غذا نمی‌خورد. زن، به بچه غذا می‌خوراند. شوهرش ناهار می‌خورد و به آداهای بچه می‌خندد. بچه با کارهایش همه را می‌خنداند. بعد از ناهار شوهرِ همسایه‌ام در حیاط با بچه توپ‌بازی می‌کند. زن میزِ ناهار را جمع می‌کند.

عصر، میزِ اتو و وسایلِ خیاطی را به آشپزخانه می‌آورم. آشپزخانه پُر نورتر و گرم‌تر است. در آشپزخانه احساسِ راحتی بیشتری می‌کنم.

زنِ همسایه عصرهایش را با بچه‌هایش می‌گذراند. به درس‌هایش می‌رسد. گاهی با او بازی می‌کند و گاهی هم دعوايش می‌کند و بچه را می‌گریاند. بچه که آرام می‌گیرد، زنِ همسایه پشتِ میزِ آشپزخانه می‌نشیند. آرنج‌ها را به میز تکیه می‌دهد و سرش را بینِ دو دست می‌گیرد. گاهی سیگاری آتش می‌زند و به جایی نامعلوم خیره می‌شود. بعد ناگهان از جا می‌پرد. چند لحظه بعد با سبدی خالی به حیاط می‌آید. رخت‌های روی طناب را جمع می‌کند و در سبد می‌گذارد.

شب، من در آشپزخانه شام درست می‌کنم. زنِ همسایه هم در آشپزخانه‌اش شام درست می‌کند. بچه‌هایم از مدرسه و شوهرم از سرِ کار به خانه برگشته‌اند. حرف می‌زنند. گوش می‌کنم. می‌پرسند: «لیوان کجاست؟ مداد کجاست؟» می‌گویم: «لیوان توی قفسه است و مداد روی میز تحریر». کنارِ شیرِ دست‌شویی صابونِ تازه‌ای می‌گذارم. بچه‌ها ماجراهای مدرسه را تعریف می‌کنند. من میزِ شام را می‌چینم. شوهرم از ماجراهای اداره می‌گوید. لبخند می‌زنم. بچه‌ها درس می‌خوانند. شام می‌خورند. جیغ و داد می‌کنند. شوهرم بعد از شام روزنامه می‌خواند. من ظرف‌های شام را به آشپزخانه می‌برم. زنِ همسایه در آشپزخانه‌اش ظرف می‌شوید. من به فکرِ ناهارِ فردا هستم.

(سه کتاب، زویا پیرزاد، ص.ص. ۸ و ۷)

الف) با توجه به متن پاسخ درست را با حرف «د» و پاسخ نادرست را با حرف «ن» مشخص کنید.

☐
☐
☐
☐
☐
☐

۱. در حیاط خانه‌ی نویسنده دو درخت چنار پیر وجود دارد.

۲. بچه‌ی همسایه غذایش را می‌خورد.

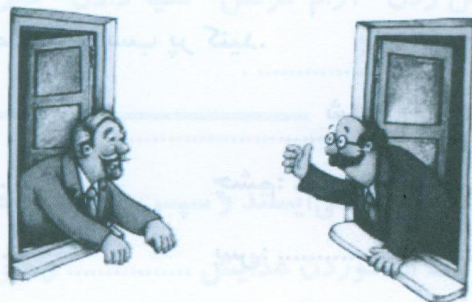
۳. زن همسایه لباس‌های خشک‌شده را در سبد خالی می‌گذارد.

۴. بچه‌های نویسنده آرام و ساکت هستند.

۵. شب، اعضای خانواده از کارهای روزانه حرف می‌زنند.

۶. بچه‌ی همسایه همه را می‌خنداند.

ب) موضوع اصلی متن چیست؟

☐
☐
☐
☐

۱. ارتباط همسایه‌ها

۲. کنجکاوی همسایه

۳. زندگی روزمره و تکراری

۴. زندگی آرام و خوب

پ) با توجه به متن، به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱. آیا نویسنده و همسایه‌اش با هم آشنا هستند؟

.....

۲. زن همسایه صبح‌ها چه کارهایی انجام می‌دهد؟

.....

۳. زن همسایه بعد از ظهرهایش را چگونه با بچه‌اش می‌گذراند؟

.....

۴. شوهر نویسنده در خانه چه کارهایی انجام می‌دهد؟

.....